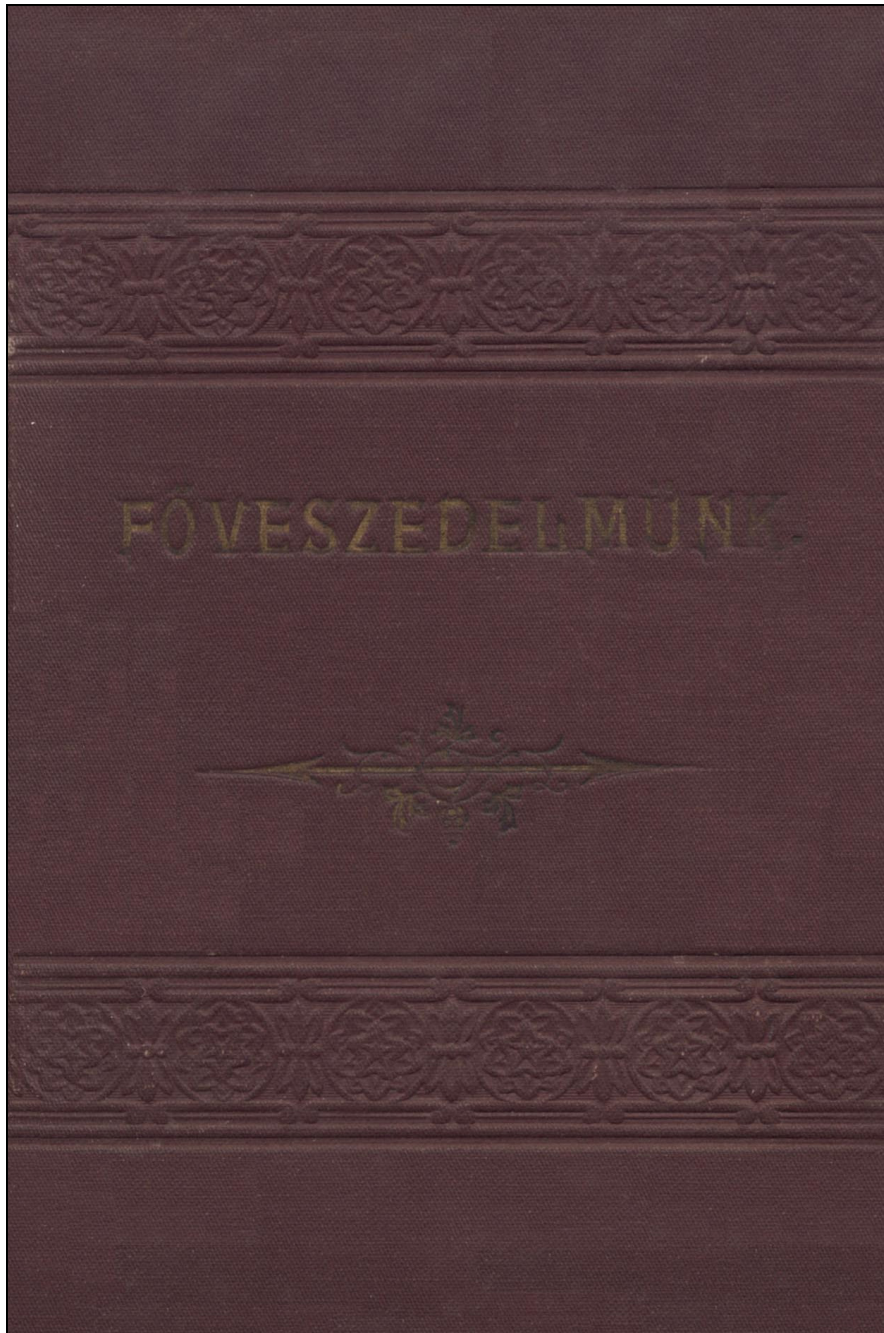

Tóth Mike

Főveszedelmünk

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Tóth Mike

Jézus Társaságának tagja

Főveszedelmünk

Egyházi hatóság jóváhagyásával

E könyvecske lefordítását más nyelvekre a legkevésbé sem szándékom megnehezíteni, de az előleges értesítést határozottan kérem. Eddig tót, illyr, és román nyelvre kérték beleegyezésemet, s én azt szívesen megadtam.

A Szerző

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv hatodik kiadásának elektronikus változata. A könyv 1902-ben jelent Kalocsán Jurcsó Antal Könyvnyomdája kiadásában.

A szöveget egy-két helyen a mai írásmódhoz igazítottuk.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Bevezető.....	4
I. Igazán rossz	4
II. Kifogások	9
III. A szentírás ugyanerről a tárgyról.....	11
V. Szentatyák	12
V. Törvények	13
VI. Büntetések.....	14
VII. Mit tegyünk?.....	17
Utószó	25

Bevezető

Nagy és gyakori csapások érik nemzetünket; semmiképpen sem tud már valami jólétre felvergődni. Ennek ugyan többféle oka lehet, de ezek között talán legelső a káromkodás bűnös szokása. – Alig lép ki az ember az utcára, máris a legocsmányabb, a legistentelenebb káromkodást hallja mindenünnen, nemcsak a felnőttektől, hanem a gyermekektől is, nemcsak a bárdolatlanabb néptől, hanem azoktól is, kik a míveltség némi fokára jutottak.

S ezt Isten semmibe se vegye?!

Lelkemnek e fölött való gyötrődésében azt véltem, hogy Istennek kedves, nemzetünkre nézve pedig üdvös dolgot cselekszem, ha a káromkodás mivoltát kellően előtűntetem, s az embereket annak abbahagyására sürgetem.

E célból teszem közzé a kis könyvecskét, melyben gyöngye tehetségem szerint a népet a szörnyű bűntől megóvni, s a végveszedelemtől megmenteni törekszem, azon meggyőződésben, hogy amaz undok szokás csökkentésével anyagi mostoha állapotának megváltozását is hathatósan elősegítem.

Kalocsán, 1883. jún. 21.

I. Igazán rossz

György bátya révész volt Ung partjának egyik falvában, melyben gyermekkorom néhány évét töltöttem. Sokszor megfordult ő kedves atyám udvarán, de én sem voltam ritka vendég csolnokán. Át is vitt, vissza is hozott, ahányszor csak benne kedvem telt. Azt is megengedte, hogy fürdés közben csolnokáról ugorjam a vízbe, sőt még vigyázott is rám, hogy veszélybe ne jussak. Szóval: én György bátya kedvence voltam. Mindazáltal egy szokása nem tetszett: néha igen erősen káromkodott. – Hát egyszer csak mi történik? Az ölnyi magasságú, csontos, izmos, és mindig egészséges György bátya izmait rögtön görcs fogja el, s egész alakja gomolyaggá zsugorodik össze. Minden erőlködésének dacára nem mozdulhatott meg helyéből másképp, mint nagy ügyel-bajjal négykézláb: összehúzott lábait a földön maga után vonszolva, törzsét pedig a kevéssé mozgatható s most lábának használt karokra támasztva. Már így természetesen révész nem lehetett; miből tartsa fenn családját, miből éljen ő maga? Hej nagy ínségre jutott György bátya. Irgalomból orvosságot mindenfelől kapott, de semmi sem használt: állapota több éven át ugyanaz maradt. Nyomorát ő maga káromkodása büntetésének elismervén, szentül megfogadta, hogy többé nem káromkodik, és hogy a 12 mértföldnyi távolságú búcsúhelyre mászik ... Egészen ép állapotban tért vissza. Ezen embernek példáján láttam, már mint gyermek, hogy nagyon rossz valami az a káromkodás.

Mit mondok felőle most?¹ Azt, kedves olvasóm, mit Aranyszájú Szent János, Szent Tamás, és Szent Jeromos. – „Nincs semmi rosszabb, mint a káromkodás,” mondja az említett Aranyszájú Szent János.² „Semmi sem lehet gonoszabb, mint az Isten ellen való káromkodás,”³ mondja ugyanaz más alkalomkor. – Még határozottabb Szent Jeromosnak nyilatkozata. „Semmi sem borzasztóbb a káromkodásnál, mondja ő, ugyannyira, hogy

¹ Itt csak arról a káromkodásról akarok szólni, melyet a közbeszédben annak szoktak nevezni, s melyről a katekizmus mondja: „Isten-káromlással az vétkezik, ki Istent, az angyalokat, a szenteket, vagy a szent dolgokat megvető vagy gyalázó szavakkal illeti.”

² S. J. Chrys. in c. 5. I. ad Timoth.

³ S. J. Chrys. Homil. in Ps. 95.

bármely más vétség, a káromkodással összehasonlítva, csekélyebb.”⁴ – Szent Jeromos nyilatkozatát helyesli Aquinói Szent Tamás is,⁵ nem különben szent Bernardin.⁶

És nehogy azt véld, hogy ez nagyítás, hallgasd csak ennek okát.

Három dologból lehet a bűn nagyságát megítélni: a bűn tárgyából, a bűnt elkövető személyből, és végre a bűn körülményeiből. És mind e három tekintetben a káromkodás bűnének nagysága bármely más vétség súlyát fölülmúlja.

1. Mi az elsőt illeti, a káromkodás *tárgya*, maga az Isten, vagy annak kedves szentjei, és angyalai. „A káromkodó az Istent gyalázza, annak tiszteletét csorbítja; ez pedig oly vétek, melynél megvetendőbb nem képzelhető.”⁷ – Igaz, hogy az isteni törvény bármily megszegése is sérti az Úrnak tiszteletét, a szentírás ama szavai szerint: „A törvény megszegése által az Istent tiszteletlenséggel illeled?”⁸ Nagy vétek ugyan a kevélység, melynél fogva az ember a magához hasonlókat lenézi, s azon tiszteletet bitorolja, mely őt nem illeti. Nagy vétket követ el, ki másnak birtokát igazságtalanul elsajátítja. Nagy vétek a tisztátalanság, mely a testet, vagy a szívet beszennyezi. Szintén nagy vétek a torkosság, a gyűlölködés, a bosszú, az irigység, a rágalmazás; nagy igenis a botrány, a bűnre való csábítás, stb.

De fölötte nagy mégis a különbség a káromkodások és egyéb bűnök közt. A többi vétek nagyobbára Isten parancsai és rendeletei körül forog, és csak közvetve sérti Istent; a káromkodás azonban egyenesen és közvetlenül Isten személyét éri.⁹

Íme azt egy hasonlaton világosan láthatod. – Ki a fejedelem kihirdetett akaratát és törvényét áthágja, az bizonyára sérti a fejedelmet; de még inkább megsértené azt, ha valaki szolgáját ütné és megsebezne, még annál inkább, ha ezt hivatalnokával, vagy udvari tisztjével, vagy épen meghitt barátjával tenné; még nagyobb volna a sértés, ha valaki mindezt a fejedelem udvarán s annak szemeláttára cselekedné, vagy ha másokat ellene lázadásra ingerelne.

Ki azonban a fejedelem tulajdon személyét megtámadni merészkednék, ki ellene kezét emelné, azt arcul csapná, vagy megsebezne: az kétségtelenül a legnagyobb mértékben sértene meg, az a felségsértés szörnyű bűnét követné el, melynek büntetése ellen semmi sem fogná mentesíteni; s e felségsértést oly szigorú büntetés érné, amilyen semmi más vétséget. Ki magát a fejedelem személyét megsértette, az elkerülhetetlenül a legborzasztóbb kínokkal s életével bünhődik e merényletért. Avagy merne-e valaki az ilyenért közbenjárni, és megkegyelmezésért könyörögni? Sőt ellenkezőleg, mindenki kész volna a fejedelem személyének bántalmazását megbosszulni.¹⁰

Látod tehát, hogy a bűn és vétség mindig annál nagyobb, minél nagyobb személy ellen követtetett az el. – Ki volna képes már most ama bűnnek nagyságát felfogni, melyet a káromkodó elkövet? Ő az ég és föld magasztos fejedelmét, az egész világ mindenható teremtőjét és fenntartóját, ő a mindenség urát, a fönséges Istent bántalmazza, személyét közvetlenül sérti. Ah ez szörnyű bűn, ez iszonyú merénylet! – „Ha ember embernek vét, megengesztelhető iránta az Isten; de ha az Úr ellen vét az ember, ki fog érette könyörögni?”¹¹

Ha mindezt fontolóra veszed, könnyen be fogod látni, hogy méltán mondhatta Szent Jeromos: „Semmi sem rosszabb a káromkodásnál, úgyannyira, hogy bármely más vétség, a káromkodással összehasonlítva, csekélyebb.”

⁴ S. Hieron. I. 7. in Isai c. 38.

⁵ S. Thom. Summ. 2. 2. q. 13. a. 1. et 3; 3 q. 80, a. 5. in corp. et ad 1.

⁶ S. Bernardin. Sermon. 41: „Nullum est peccatum, quod habeat in se tantam iniquitatem, sicut blasphemia.”

⁷ S. Thom. Summ. 2. 2. q. 13. a. 3. in corp.

⁸ Róm 2,23.

⁹ S. Bernardin. Sermon. 41. art. 1. c. 2.

¹⁰ Segneri, S. J. II crist. istruito. I. part. ragionamento VIII.

¹¹ 1Sám 2,25. – Vö. Segneri stb. ragi. VIII. punt. 9.

2. E bűn nagyságát még világosabban fogod látni, ha a *káromkodó* egyéniségét és nivoltát veszed tekintetbe. – Ki az, ki gyalázní s káromolni merészli a nagyhatalmú királyt, az isteni főnséget, kinek színe előtt még „az ég oszlopai (is) reszketnek, és félnek az ő intésére?”¹² Ezt merészli káromolni a nyomorult teremtmény, a földből kiemelt, undok és tehetetlen féreg; mint a próféta mondja: „Az ember, ki rothadás; és az ember fia, ki féreg.”¹³ Azon ember, ki Isten segítsége nélkül ajkait és nyelvét nem mozgathatná, ez meri a szörnyű káromkodást kimondani? Hajmeresztő bűntény!

Azonban ha csak a tatár, a török, vagy az indián káromkodnék, ki a pogányságban született, úgy látszik, hogy Isten még valamiképp eltűrhetné, hisz ő maga mondja a próféta által: „Ha ellenségem átkozott volna engem, eltúrtem volna.”

De ha a keresztény káromkodik, ki Istennek fejedelmi udvarában, az egyház kebelében született, ki az angyalok kenyerén, az Oltáriszentségen nevelkedett fel, ki a keresztység által Isten gyermekévé lett, és titkaiba beavattatott, ki Jézusnak, mint elsőszülöttnek, testvérévé magasztaltatott, s annak örökösévé fogadtatott; ha, mondom, a keresztény azon Istenét káromolja, ki őt annyi jótétéménnyel elhalmozta, – hogyan volna az tűrhető?!¹⁴

A törökök legnagyobb haragjukban sem említik szitokként hamis prófétájuk, Mahomed, nevét; jóllehet ők esküdt ellenségei a keresztényeknek, mégis törvény által tiltva van nekik Jézus káromlása; a keresztények pedig, kik Jézust Istenüknek elismerik, kik őt térdre borulva imádják, a legközelebbi alkalomnál szörnyű káromkodásokkal illetik.¹⁵

Isten a keresztényeket a pogányoknak és a föld összes népeinek nagy tömege közül azért választá ki, különösen azért gondozá és felvilágosítá, hogy a valódi isteni főnséget megismerjék, az összes teremtmények közt mintegy áldozári hivatalt viseljenek, és őt dicsőítsék, mint az apostol mondja: „Ti pedig választott nemzetiség, királyi papság, szent nemzet, megváltott nép vagytok, hogy hirdessétek annak erejét, ki titeket sötétségből az ő csodálandó világosságára hívott.”¹⁶

Igen, az Úr a kereszténynek elméjét a szent igazságok leggyönyörűbb ragyogásával világosítá fel; – s az egyház szolgálja a keresztésnél legelőszőr is a gyermek nyelvét szentelt sóval hinti be, annak jeléül, hogy a keresztény nyelve főképpen Isten főnsége és dicsősége hirdetésének vagyon szentelve; – s a keresztény éppen e megszentelt nyelvét a legmérgeőbb szitkokra, a legpokolibb káromkodásokra használja.

Ez oly gonoszsággal teljes bűn, hogy én azt vélem, miszerint az ész nélküli teremtmények, ha őket Istennek más törvénye vissza nem tartaná, vetekedve a káromkodó gonosztevőnek rohannának, hogy őt darabokra szaggassák.

Spanyolországban igen garázda s gonosz két ember élt egymással barátságban. De amely egyérműek valának, épp oly gyűlöletesek Isten és nagyrészt az emberek előtt is, főképpen esztelen és szennyes káromkodásaik miatt, melyekbe minden legkisebb bosszankodásuknál kitértek. Minthogy pedig a káromkodó nyelv, elvesztvén Isten iránt a köteles tiszteletet, elveszti azt még inkább az emberek iránt; megtörtént bizonyos napon, hogy e két szerencsétlen másokkal pörlekedésbe keveredett, és tettelegességre jutván csakhamar a dolog, mindketten megölettek azok által, kiket fölingereltek, vagyis inkább az isteni igazságosság bosszuló karja által, mely ezen eseménynél a káromkodás ellen való gyűlöletét szándékolta előtűntetni: mert alig, hogy ezek bűnös lelküket kiadták, azonnal a vidék összes ebei minden oldalról odarohantak, a szerencsétlenek hulláit megtámadták, s vetekedve darabokra

¹² Jób 26,11.

¹³ Jób 25,5.

¹⁴ Hunolt, S. J. Christ. Sittenlehre. Regensburg. 1844. VI. Th. 31. Prdg.

¹⁵ S. Bernardin, Tom. I. serm. 41. a. 3. c. 3. vel a. 1. c. 3.

¹⁶ 1 Pét 2,9.

szaggatták, még a csontukat sem hagyván épségben.¹⁷ – A teremtmények mind készek volnának hasonlóképpen elbánni bármely káromkodóval.

A király megsértését készek udvarhivatalnokai és szolgálói megbosszulni. Így midőn Szemei Dávid királyt szidalmazta, Abizai rögtön készen állt a megbosszulásra, s mondá a királynak: „Elmegyek és leütöm a fejét.”¹⁸ – Ha Isten engedné, az angyalok seregei orkán gyanánt rohannának a káromkodóra s összezúznák: oly szörnyű a bűn, melyet ő elkövet.

3. E bűnt még mentegethetlenebbé teszi azon *körülmény*, hogy nincs belőle semmi hasznod. A tisztátalanságra, például, csábító erővel bír a külalak szépsége, és a belső kéjvágy. Fösvénységre vagy csalásra is hajlandó némely ember, mert a pénz és birtok elvakítja, de különben is szükségeit fődözheti, s másnemű hasznára is lehet. Ha valaki dicsőségvágyó, nem lehet annyira csodálni, mert a dicsőség és tekintély annyira mások fölé emeli az egyes embert, hogy e tündöklés az emberi szívet valóban elbódíthatja. Ha valaki bosszút áll másan, azért teszi, mert tévesen elhiteti magával, hogy a szenvedett sértést így helyre üti. Hasonlóképpen minden más bűnnél megvan a haszonnak legalább némi színe és látszatja. De mi haszna a te káromkodásodnak? Teljesen semmi. Az által egy hajszálnyit sem fog megváltozni azon, mi miatt te oly ocsmány és szörnyű káromkodásokat mondasz.

Szent Polikárpot, a szmirnai püspököt, a zsarnok bírót arra akarta kényszeríteni, hogy Krisztust káromolja. „Azt nem teszem, mondá Polikárp a felszólításra, már csak azért sem teszem, mert Krisztus nekem soha semmi rosszat nem tett.” – Vagy az az Isten, az a Jézus, az a Mária tett neked valami rosszat, kinek szent nevét oly gyalázatos módon kevered esztelen káromlásaidba? Valóban a káromkodókhoz is intézhetné Isten a próféta által azt a kérdést: „Én népem! mit míveltem neked, vagy miben búsítottalak téged? felelj meg nekem.”¹⁹

Oh keresztény! kit én drága véremmel megváltottam, miben sértettelek meg? Mikor adtam én neked okot, vagy alkalmat a legcsekélyebb haragra, hogy most oly dühvel rohanod meg nevémet? Vérem s életem árán az ördög birtokából, a bűnnek rabszolgaságából szabadítottalak ki. El kellett volna veszned, a gonosz szellem már készen állt, hogy a pokolba hurcoljon, ha szeretetem irántad arra nem indít, hogy az égből alászálljak, emberré legyek, testemet a kínoknak s életemet a halálnak átadjam. Testem annyi sebet, lelkem annyi gyötrelmet állott ki, véretem egész az utolsó cseppig éretted kiontám: s te nevémet káromlod? Oh keresztény, a te bűnöd szörnyű!²⁰

Igen, a te bűnöd valóban ördögi.²¹ A hittudósok kifejezése szerint a káromkodók nem egyebek, mint az ördög gyermekei, a pokol polgárai, a kárhozottak társai; mert a káromkodás az ördög nyelve, mondja Hugo bíbornok.²² Gerson hasonlóképpen azt mondja, hogy a káromkodás nyelvjárása a pokolban szokásos, azon szólnak az ördögök és a kárhozottak. –

Legelőször ment végig az új pap a falun, és szomorú szívvel tapasztalta, hogy népe, apraja s nagyja, a káromkodás veszedelmes rabja; mi több: maguknak az asszonyoknak is oly tisztátalan beszédmódjuk volt, mintha kaszányából adták volna őket falura férjhez. Ahol csak észre nem vették a papot, majdnem minden harmadik házból beszédközben is a legelvetemültebb káromkodás hallatszott az utcára. Egy gazda éppen itatásra hajtá marháit az utcán álló kút vályújához, és szokása szerint szórta a káromkodást, midőn a pap a ház előtt elment. A lelkipásztor visszafordult s így szólítja meg a gazdát: „Ugyan, édes barátom, micsoda nyelven beszélnek itt az emberek?” A gazda elmosolyogta magát, s megbillentvén

¹⁷ Prat. spir. p. 1. I, c. 6.

¹⁸ 2Sám 16,9.

¹⁹ Mik 6,3.

²⁰ Bressanvido. Ausfürliche Katechese. Augsburg, 1845. V. Bd. 14 Untrw. pg. 246.

²¹ Mansi. Disc 7, num. 2.

²² Card. Hugo. In Eph. 5. – Szent Bernardin így kiált fel a káromkodókhoz: „O rabidi canes et diabolici homines, o incarnati daemones, o animae maledictae!”

kalapját, felelé: „Hát hiszen látja tisztelendő úr, hogy magyarok vagyunk.” „Nagyon szép, édes barátom; de én nem azt kérdem, mik kendtek, hanem, hogy milyen nyelven beszélnek itt az emberek. Mert lássa, édes barátom, ha valami olyas ember fordul meg nálunk, ki németül beszél, erről azt mondjuk: ez német, ennek Németország a hazája, s idegennek tekintjük őt, ki most itt jár közöttünk s ki előbb-utóbb visszatér országába, *azon helyre, melynek nyelvén beszél*. Tudják-e kendtek, melyik országnak, melyik helynek nyelve a káromkodás? Ez, édes barátom, az ördögök nyelve, a *pokol nyelvén* beszélnek kendtek, mikor káromkodnak, és nem magyarul. A pokol ezen nyelvével csak megbecstelenítik kendtek a drága magyar nyelvet! Így hát, tudja meg, édes barátom, hogy kendtek idegen nyelven beszélnek, és mint más idegenek, előbb-utóbb *azon helyre jutnak, amely helynek nyelvén beszélnek*. A káromkodás a pokol, nyelve!”²³ – Igaz, a beszédről lehet megismerni, ki hová való.

Azt mondja Szienai Szent Bernardin is,²⁴ hogy a káromkodók megszokják úgy, mint akik már a pokolra vannak kárhoztatva, az ördögi beszédet, melyen az egész örökkévalóságon át fognak szólni.²⁵

De a káromkodó némi tekintetben fölül is múlja gonoszságában az ördögöket.²⁶ – Ezeket a gyötrelmek, az irigység, s a kétségbeesés teszi dühödtekké; nem lehet tehát annyira csodálni, ha átkozódásokba és káromkodásokba törnek ki.²⁷ Az emberek azonban folytonosan káromolják az Istent: örömben és búban, mulatság közt és szerencsétlenségben, enyelgésnél és felbőszülésben. – Az ördögök már az örökké tartandó büntetésekben sínylődnek, azért káromkodnak. Téged az Isten atyai gyöngéd szeretetének mindennemű bizonyítékaival és jótéteményeivel áraszt el, – s te őt káromlod. Te gonoszabbul cselekszel, mint az ördögök!

Mindezekből nagyon világos, hogy a káromkodó rosszabb, mint *a tolvaj és a rágalmazó*, mert ezek csak az embert fosztják meg birtokától, vagy jó nevével; a káromkodó azonban Istent fosztja meg a kellő tisztelettől: – rosszabb a káromkodó, mint

a gyilkos, mert ez csak az ember életét támadja meg; a káromkodó pedig magát az Istent:²⁸ rosszabb, mint

a zsidók, kik Krisztust fölfeszítették. Szent Ágoston azt mondja, hogy nem csekélyebb bünt követnek el azok, kik a mennyekben levő Krisztust káromolják, mint azok, kik a földön élőket megfeszítették.²⁹ Mert ha ezek az Urat megismerik vala, nem feszítették volna meg; de a káromkodó ismeri Jézust és Istenének elismeri; – rosszabb tehát

a pogánynál is, ki még hamis isteneit sem káromolja. – Midőn egyszer bizonyos előkelő athenebeli az isteneket szitkokkal illette, titkosan a városból menekülnie kellett, hogy a nagy büntetéseket kikerülje. – Rosszabb a káromkodó

az okatlan állatknál, mert az eb például, urát nem harapja még akkor sem, ha veri; ellenben az ember ugyanazon szájjal, mellyel az ég adományait, az ételt és italt élvezi, a következő percenben Istenét káromolja:³⁰ – sőt a káromkodó bizonyos szempontból rosszabb

²³ Alvinczi Ferenc: Erkölcsi példák: egyházi és világi népoktatóknak használatul. Pest, 1858. 67. péld. Vö. Guillois Catéch. 22.

²⁴ S. Bernardin. Tom. I., serm. 33.

²⁵ Dialogue sur le blasphème. Tournai. 1854, 2-ième èntret.

²⁶ Segneri S. J. Il crist. istruito, Part. I., ragion. VIII. punt. XI. e XII. – Van de Kerckhove S. J. Manuale miss. Gandavi 1870. §. 12. – Bressanvido etc, 14 Untrw. 13 Punct.

²⁷ Segneri. 1. c punto XXIV.

²⁸ S. Thom. 2. 2. q. 13. art. 3.

²⁹ S. Bonav. 1. 3 in Phar.

³⁰ Mansi. Disc. 4, num. 6.

*az ördögnél és a kárhozottaknál,*³¹ mint éppen előbb megmutattuk. – Szóval: az egész földkerekségén, de még a pokolban sem található valami rosszabb a káromkodónál.

Reményelem tehát, kedves olvasóm, hogy a káromkodás mibenlétének megfontolása után, a legszilárdabban azt határozod magadban, hogy Istent ily szörnyű bűnnel soha sem fogod megsérteni, s ha talán már szerencsétlen szokásoddá vált volna, attól minden erővel fogsz menekülni, hogy másoknak undok szokása szerint soha sem fogsz indulni, sőt, ahol csak lehetséges, másokat is e vétectől és nagy veszedelemtől vissza fogsz tartóztatni.

II. Kifogások

Hallgassuk meg csak a káromkodókat, hogy micsoda mentegetéseket hoznak fel.

1. *Nem akarnék én káromkodni*, mondja egynémelyik, *de már szokásommá lett*, nem tehetek róla. – Hogy egészen őszinte legyek, bevallom a dolog valóját. Ha valaki bűnös szokását utálja, és mindent, mi csak tőle telik, megtesz, hogy a káromkodásról leszokják: ha mégis néha csupa megszokottságból s észrevétlenül káromkodó szavak jönnek ajkaira, az igaz, hogy ilyenkor menthető.

De ha valaki, a helyett hogy bűnös szokását minden erővel s alkalmas módon kiirtani törekednék, mindig változatlanul ugyan abban megmarad, évről-évre káromkodó szokását megtartja; mit változtat akkor az ilyen bűneinek súlyán ama kifogás: már szokásommá lett? Micsoda szép kifogás volna az, ha a rabló így szólítaná meg a bírót: „Ne ítélj el a bitófára, mert a rablás szokásom.” Épen azért, felelné a bíró, több bitófát érdemelnél, minthogy az emberiségnek sokkal nagyobb veszedelmére vagy, mint más, kinek az még szokásává nem vált. – Ha a dolgot lényegében tekintjük, az, ki szokásosan vétkezik, szenvedélyesebben teszi azt, mondja Aquinói Szent Tamás, és következőleg súlyosabban is vétkezik.³²

2. *De mikor az ember haragba jön!* mentegetőzik egy másik. – Furcsa: hát ez mentegesse a te szörnyű káromkodásaidat a fönséges Isten ellen, holott még a legközönségesebb ember ellen mondott gyalázó szavaidat sem mentené? Vagy ha valaki haragjában téged gúnyol, téged káromol, – mentegeted azt? fel nem háborodol? S te azt akarod, hogy a harag mentségül szolgáljon neked, ha Isten ellen szórtad gyalázattal teljes káromkodásaidat.

Ugyan képzeld magadnak, hogy valami durva és neveletlen ember, a fejedelem termében lévén, a fejedelemre köp, de csakhamar mentegetődzik, hogy bizony neki köhögése van. – Szerencsétlen ember! hát nem találtál jobbra-balra elég helyet a te köpésedre? mondaná neki a fejedelem.

Vagy használjunk egy más, talán még érthetőbb példát. Tegyük fel, hogy mialatt dologba merültél, mely által fiadat fönnartsad, ez, a szomszéd suhancától megsértetvén, haragra gyullad s egyenesen neked rohan, arcul üt, hajadat tépi; – de azonnal mentegetődzik, mondván: haragba jöttem! Mit szólnál gyermeked ily szörnyű tettére és ily mentségére? Először bámulnál az esztelenség fölött, hogy az téged üt, holott egészen más haragította fel, azután a lehető legnagyobb büntetést szabnád gonosz fiadra. – Látod, te egészen így cselekszel Isteneddel: esetlegesen a korsó vagy pohár összetörik, a szolga vagy szolgáló meg nem értett, talán az asszony makacs, vagy talán a kutya botlással – s te az Istent káromlod.

Óh mit fog az Úr azoknak felelni, kik esztelenségükben ördögi szokásukat és káromkodásaikat avval vélik mentegetni, hogy haragban teszik azt! Egykor majd, midőn sápadozva és reszketve Jézus ítélőszéke előtt állsz, csak azt fogja mondani: Hogyan, nem tölthetted vad dühödet másképp, mint hogy rothadt szádnak undok káromkodásaival és szitkaival nevedet, édes anyámét, szenteimét, vagy angyalaimét bepiszkold? Oly annyira

³¹ Is. Van de Kerckhove, S. J. Manuale miss. Gandavi 1870. §. 22. – Bressanvido, loco citato.

³² S. Thom. Sum. 2. 2. q. 156. ar. 3. – Cfr. Gousset. Theol. moral. Tom. I. pag. 194 Paris. 1858. onzième édition.

becsülsz te engem, a te Uradat, Istenedet, főntartatódat, s az ítélet napján majdan bírádat, hogy nálamnál megvetettebb dolgot nem találtál, melyre haragodnak undorító tajtékját kiöntsd?!

3. Ugyan, tisztelendő lelki atyám, ne beszéljen úgy, hiszen nem szándékom nekem az Istent gyalázni, vagy megbántani, hanem csak a *cselédet megijeszteni*, vagy dühömről őt meggyőzni. – Nazianzi Szent Gergely bámulva fölkiált: „Az ördögök Krisztus nevére elborzadnak, és mi nem átaljuk ama legszentebb nevet gyalázattal (káromkodással) illetni!” Hát ezért vette fel Jézus az emberi testet, ezért ontotta véréét, hogy az asszonyok, a gyermekek, a cselédség ijesztésére szolgáljon?

Néha a búza közt, de főképp a kenderföldeken madárijesztőket állítanak fel, hogy a csókák és verebek ne pusztítsák a veteményeket. Mit mondanátok, ha valaki a templomból a legdrágább miseruhát, a finom csipkékű albát, a legszebb pluviálét vinné ki, s gallyakra aggatva, madárijesztőnek használná? Azt mondanátok: Ennek az embernek elment az esze. Nem találhatott volna-e a házban rongyokat, hogy madárijesztőt csináljon!?

Így mondom én is: nem találhattok más szavakat a harag kimutatására, nem tudtok más kifejezéseket az ijesztésre, mint ezeket a káromkodásokat, melyeknél gonoszabbakat az ördögök sem találhatnának ki?!

„Hiába bosszankodnak a papok,” mondá egy porosz katonatiszt valamely pap előtt, „hogya mi tisztok többnyire ily kereszténytelen életet élünk; mert hogyan legyen az ember jó keresztény, midőn állásánál fogva annyit *kell* káromkodnia! Káromkodás nélkül a katonát nem lehet rendben tartani.” – „De azért ismerek én egy nagyrabecsült katonatisztet,” viszonzá a pap, „ki noha sohasem káromkodott, emberei mégis minden szavának engedelmeskedtek.” – „Már ily katonatisztet magam is szeretnék ismerni,” monda a tiszt, „ugyan ki volt az?” – „*A kafarnaumi pogány százados!*” Ez embereit rövid, szelíd szavakkal tudta kormányozni. Az egyiknek monda: jer, és jött; a másiknak: menj, és ment; a harmadiknak: tedd ezt, és megtette. Úgy hiszem, hogy ami a római hadseregnél, pogány katonák között lehetséges volt: az a porosz (és bármely) hadseregnél, keresztény katonák között sem lehetetlen.³³

Bármily állapotban légy, hasonlóképpen mondom én is neked: Oh nem az az oka káromkodásodnak, hogy másokban félelmet gerjessz, hanem inkább az, hogy benned nincs meg az isteni félelem.

4. Néha az ember kényszerül káromkodni, mert különben még az állat sem hajt szavára. – Feleletül hallgassd csak ezt a példát! – Nem láttad-e még soha, hogy tanítja a vadász ebét? Nyakára széles szíjat csatol, melynek befelé fordított lapján hegyes szögek állanak ki. E szíjra hosszú zsineg van kötve. A mezőre kimenvén, szabadon bocsátja az így felszerelt ebet, csak a nyakszíz hosszú zsinegének másik végét tartja kezében. Mikor jó távol ment az állat, a vadász füttyent, s ha az eb nem jön azonnal hozzá, mérgesen és nem ritkán káromkodva rángatja meg a zsineget, mi által a nyakszíz szegei az állat nyakába szúródnak. Az eb kezdetben azt sem tudja, mit tegyen, iszonyú fájdalmaiban visít és a földön hentereg; de a vadász csak rángatja a zsineget, míg az eb oda nem megy, ahová húzzák. Többször ismétli ezt a vadász ebével, míg végre sem nyakszíz, sem zsineg nem kell neki, hanem az első füttyentésre azonnal urához siet. – Mit gondolsz, barátom, a füttyentés, vagy káromkodás miatt tesz így az eb? Bíz nem a miatt, hanem mert fél, hogy talán a füttyentés után, a szokott szúrásokat fogja nyakán érezni. – Így van az a te lovaddal, ökröddel, ebeddel, vagy más állatoddal. Az is meg szokta már, hogy ha te azt a mérges káromlásodat elkezded, nem fogsz vele nagyon kényesen elbánni, s ettől fél – de nem a káromkodástól.

Hagyd abba inkább a kifogásokat, nem használnak azok neked semmit, mert a mi rossz és gonosz, az marad az, bármi szépen takargatod. Akármerre forgatjuk a dolgot, igaz marad

³³ Alvinczi, 229. péld.

mégis, hogy a káromkodó *esztelenül* cselekszik, mert olyasmit tesz, miből semmi haszna; eszevesztett *merésziül* cselekszik, mert minden percben Isten szörnyű büntetésétől kell félnie. Nem volna-e merészség azt káromolni, ki téged iszonyú mélység fölött kötelen függve tartana? Pedig így tart az Isten.

Végre *kegyetlenül* is cselekszik a káromkodó önmaga ellen, mert káromkodásai által saját lelkének kárhozát okozza.³⁴

*

Lássuk már, hogy mit szól a szentírás a káromkodásról.

III. A szentírás ugyanerről a tárgyról

Szent Pál apostol nagyon óv bennünket a káromkodástól, mondván: „Minden keserítés és harag ... és káromlás száműzesség közületek.”³⁵ – Hasonlóképpen int más helyütt is.³⁶

És ugyan miért akar bennünket az apostol a káromkodástól távol tartani? Azért, mert „rettenetes az Úr ő ellenük (kik káromkodtak).”³⁷

Igen, a szentírás kéri az Urat: „Ne szűnjél meg a gonoszság emberétől, (ne szűnjél meg a gonoszt büntetni) mert vétkeihez káromlást tesz.”³⁸ Mintha mondaná: mivelhogy káromkodik, már semmi áron sem érdemi meg a kíméletet.

Azért a szentírás az isteni büntetések és csapások idejét egyszerűen a „káromlás napjainak” nevezi.³⁹

Azt is mondja a szentírás, hogy „az utolsó napokban veszedelmes idők következnek be; mert (a többi között) az emberek káromlók lesznek.”⁴⁰ Ez oka a veszedelmeknek, a borzaszó csapásoknak.

De még szörnyűbb büntetéssel fenyeget a szentírás: „Ki a Szentlélek (Isten) ellen káromkodik, nem lesz bocsánata mind örökké.”⁴¹

És ismét: „Mert ... a káromlók nyelvét követed, szájad fog *kárhozatni* téged.”⁴²

Sőt ha valakinek ördögi rosszaságát akarja jellegezni, azt mondja, hogy homlokán a káromkodás látható.⁴³

Szent Pál két férfiúról mondja: „kiket átadtam a sátánnak, hogy tanuljanak nem káromkodni.”⁴⁴ Ezen apostol szerint tehát a sátánnak valók, kik káromkodnak.

A káromkodásnak határozottan igen szörnyű bűnnek kell lenni, minthogy a szentírás ez ítéletet hozza felőle: „Aki káromolja az Úr nevét, halállal haljon meg.”⁴⁵

Vagy mi a halálnál is borzasztóbb:⁴⁶

„Az őt (az Istent) átkozók pedig elvesznek.”⁴⁷

³⁴ Marguet. Mandement de carème de Malines 1834 és 1835.

³⁵ Ef 4,31.

³⁶ Tit 3,2.

³⁷ Szof 2,10.

³⁸ Jób 34,36–38.

³⁹ Iz 37,3.

⁴⁰ 2Tim 3,2.

⁴¹ Mk 3,29.

⁴² Jób 15,5–6.

⁴³ Jel 13,1; 17,3.

⁴⁴ 1Tim 1,20.

⁴⁵ Lev 24,15.

⁴⁶ 1Kor 4,10.

⁴⁷ Zsol 36,22.

Végre ha a szentírásnak mind ama kifejezései, fenyegetőzései, és intései talán nem elég világosak, olvasd, te szerencsétlen ember, e végső ítéletedet: „Átkozottak lesznek, akik megvetnek téged (Uram), és elkárhoznak mind, akik káromolnak!”⁴⁸

Már ha a szentírás így szól, könnyen elképzeld, mit mondanak a szentatyák a káromkodásról.

V. Szentatyák

Hogy Aranyszájú Szent János, Szent Jeromos, és Szent Tamás a káromkodást a legrosszabb és legnagyobb bűnnek tartották, s ezen állításukat be is bizonyították, említettem más helyütt.⁴⁹

Íme, mit mond Szent Ágoston: „Krisztust a zsidók ostorai marcangolák, de nem kevésbé teszik azt a káromkodók nyelve.” – Máskor ismét azt mondja, hogy az ember, ki a mennyekben uralkodó Jézust káromolja, nem kevésbé vétkes, mint azok, kik őt a földön keresztre feszítették.⁵⁰

Hasonlóképpen szól Nazianzi Szent Gergely.⁵¹

„A káromkodó nyelvét az ördögnek kölcsönzi, az ördög viszont neki adja szellemét és dühét,” mondja Liguori Szent Alfonz.⁵² És csakis így magyarázhatók meg a káromkodások szörnyű kifejezései.

Szent Efrém elborzadva így kiált a káromkodónak: „Nem félsz, hogy talán tűz hull alá az égből és fölemészt, mert ajkaidat a Mindenható ellen felnyitod? Nem félsz, hogy talán a föld alattad meghasad s elnyel? Oh ember! ne ámítsd magad, mert lehetetlen a mindenható Teremtőnek kezéből kimenekülni; halljad ama szavakat: A káromkodóknak számot kel adniuk Uruk és Istenük előtt, ki az eleveneket és holtakat ítéli”⁵³

„A többi bűn mind, úgy látszik, részint emberi gyarlóságból, részint tudatlanságból ered, de az istenkáromlásnak bűne az ember gonoszságából veszi eredetét, s e bűn gonoszsága annál nagyobb, minél nagyobb a megsértett lény; azért nem is létezik nagyobb és szörnyűbb bűn, mint az istenkáromlás.” Így szent Bernardin.⁵⁴ És ismét: „A káromkodóknak nyelve hasonló a kardhoz, mely Isten szívét átdöfi.”⁵⁵

„Oh ördögi nyelv! mi indíthat arra, hogy Istenedet káromold, ki téged alkotott, ki legfőbb jód, és ki téged drága szent vérével megváltott?!”⁵⁶

Aranyszájú Szent János szánakozva a káromkodók szomorú állapota fölött, figyelmezteti őket a kárra, melyet önmaguknak okoznak. „Valamint az, ki ég felé követ dob, semmi égi testet sem sért meg, de még csak el sem ér; sőt a kő a dobáló fejére esik vissza: úgy a káromkodás sem éri el azon égi lényt, mely ellen irányozva van, hanem igenis a káromkodónak fejére esik vissza, és azt sebzi meg.”⁵⁷

⁴⁸ Tób 13,16.

⁴⁹ E dolgozat [7. lapján](#).

⁵⁰ S. Aug. in Matth. c 26.

⁵¹ S. Greg. Naz Orat 21.

⁵² S. Alph. Lig. Sermon. de blasphem.

⁵³ S. Ephrem 2. Paraen., num 43.

⁵⁴ S. Bernardin Tom. IV serm. 33; Sermon. 41. a. 2. c. I: „Quantum Creator excedit alias creaturas, tantum blasphemia excedit alia peccata.”

⁵⁵ Ibidem, vel: Sermon. 41, a. I. c. 4.

⁵⁶ S. Bernardin. Tom. serm. 33, vel serm.; 3, p. 1.

⁵⁷ S. Chrysost. Hom. 3. De nat. Dei.

„Ki megátkozza (káromolja) atyját vagy anyját, halállal haljon meg.”⁵⁸ Ez az ó-szövetség törvénye, midőn az erényes élet tökéletessége még nem volt oly nagy, és Istennek tisztelete még csak kezdetleges vala ... Mit szóljunk azokról, kik most a kegyelem időszakában élvén, a valóság és igazság birtokában lévén, és mindent sokkal tökéletesebben belátván, – nem atyjukat, vagy anyjukat, hanem magát az Istent káromolják? Mily büntetés fogja ezeket érni? Mily kín, mily lángtenger, mily sötétség és fogcsikorgatás lesz elégséges e szörnyű gonoszság megbüntetésére? Az összes létező és kigondolható kínok nem elégségesek annak gyöttrésére, ki ilyen istentelenségre vetemedik.”⁵⁹

V. Törvények

Az egyház mindent megtett, amit tehetett, hogy híveit a borzasztó szerencsétlenségtől megóvja, a káromkodás szokásától megmentse; azért a káromkodókra súlyos büntetéseket is szabott, nyilvánosan kellett e vétekért bűnhődniük: mezítláb és felöltő nélkül, kötelet fűzve nyakukba, a templom kapui előtt a földre borultak, kenyéren és vízen böjtöltek, stb.

Régibb egyházi törvény is létezik, mely szerint akkor a káromkodók az egyházból kiközösítették.⁶⁰

Több pápa, mint például V. Pius, X. Leo, és mások, egyéb büntetéseken kívül pénzbírságot is határoztak a káromkodásra.⁶¹

A keresztény népek világi törvényei is szigorú büntetéseket, néha halált szabtak a káromkodásra.⁶²

Lajos, Franciaország szent királya, nagyon szerette volna országából az istenkáromlást kiirtani, azon szigorú törvényt hozta tehát, hogy minden káromkodónak ajkát tüzes vassal bélyegezzék meg,⁶³ s e büntetést Párizs egyik előkelő emberén csakugyan végre is hajtották, ki Istent nyilvános helyen káromolta.

A népség zúgolódott ugyan e szigorú törvény miatt, és igen megbántó kifejezésekkel élt a király ellen; ez azonban így szólt: „Gyalázzanak és szidjanak, amint tetszik, én azzal nem gondolok. Mindent öröme estétűrok, csak hogy országomból az istenkáromlást kiirthassam.”⁶⁴ És valóban, napról-napra jobban tünedezett Franciaországból ez iszonyú vétek.

Az azonban nem csak Szent Lajos, hanem más királyok is szigorú büntetésekkel sújtották a káromkodókat.

Ugyaníly törvényt adott ki V. Károly császár is.

Hasonlóképpen büntették a káromkodás nagy vétkét Angolország, Nápoly, és más országok fejedelmei.⁶⁵

Midőn Rupert 1400-ban német császárrá megválasztatott, az idők akkori szokása szerint, a birodalomból száműzötteknek egész serege folyamodott az új császárhoz, engedné meg nekik, hogy hazájukba visszatérhessenek. A császár megvizsgálta ügyüket, vajon melyik milyen vétségért küldetett számkivetésbe.

⁵⁸ Kiv 21,17.

⁵⁹ S. Chrysost. Orat. 2. De fato et provid.

⁶⁰ Can. 10, c. 22, q. I. c. 2. De maledic.

⁶¹ Marguet: Mandement de carème de Malines, 1843. etc.

⁶² Cod. Just. Coll. VI in Authent. tit. V etc.

⁶³ Hist. de St.-Louis p. Joinville, édition de 1688. pg. 120.

⁶⁴ Alvinczi 201. péld.

⁶⁵ Marguet. Essai sur la blasphème. Tournai. – Vö. Gautrelet, d. 1. Soc. de JÉS. Du blasphème et des moyens de l'extirper. Paris, 1849. I-ère partie chap. – Mélanges théologique, 3-e série, 1-re livr., mai 1850.

Ezen vizsgálatból kitűnt, hogy a többi között bizonyos tehetős polgár senkinek semmi kárt nem okozott, a császár ellen soha semmi vétséget el nem követett, hanem többször istenkáromló szavakat mondott, s az okos és becsületes elüljáróság ezért fosztotta meg polgári jogától, sőt mikor ez sem használt, az országból is kiűzte. A vizsgálatok elvégeztével következő emlékezetes ítéletet hozott a császár:

„A száműzöttek mindnyájának megkegyelmezek, csupán azon istenkáromló maradjon továbbra is számkivetésben; mert míg a többi jobbára csak ember ellen vétkezett, ez magát az Istent támadta meg, s így a legnagyobb fölségsértést követte el! A többi, ha visszajő, legföljebb ellenem szervezhet összeesküvést; azonban ha ezen istenkáromló visszajön, gonosz példájával Isten ellen támaszt összeesküvést; s olyan országban, hol Isten ellen törnek, nem lehet biztos sem az uralkodó trónja, sem pedig a népnek boldogsága.”⁶⁶

Hazai törvényeink is, jelesül az 1563: 42, 1619: 42 s 1723: 110. t. c. azt rendelik, hogy az Istent és a szenteket káromlók első és másodízben nyilvánosan testi büntetéssel illettessenek, harmadszor pedig a gyilkosok és egyéb gonosztevők módjára halállal fenyeztessenek.”⁶⁷

Sőt még a legújabb 1878-i törvénycikk 190. §-a is büntetés tárgyává teszi a káromkodást. Ebből világosan előtűnik, hogy minden szabadelvűsködés dacára, a józan ész maga annyira tiltakozik a káromkodás ellen, azt annyira rosszalja, hogy a törvényhozókat még most is ily nyilatkozatra és intézkedésekre kényszeríti.

1883-ban a londoni esküdtszék a „The Freethinker” című hírlap kiadóját, Forstert, tulajdonosát, Ramseyt, és szerkesztőjét Kempet, káromkodás miatt elítélte: III. György alatt hozott törvény erejénél fogva az elsőt egy évi kényszermunkára, a másodikat kilenc havi börtönre, a harmadikat három havi börtönre ítélte.

Santander Spanyolország városának polgármestere kiadta 1885-ben a rendeletet, hogy minden káromkodót, ki a vallásos érzést sérti, s akit rajtakapnak, tekintet nélkül a rangra és állásra, állítsa elé a rendőrség. A káromkodókat 15 tallér pénzbírsággal vagy öt napi fogsággal sújtja, s az így begyűlt bírságpénzből jótékony intézeteket segélyez. – Mennyi pénz gyűlne be nálunk!

Egyébiránt a szigorúbb egyházi vagy világi törvény fölött soha a legkevesebbet sem fogunk csodálkozni, ha egyszerűen csak azt tekintjük, mit parancsolt Isten, hogy a káromkodóval történjék. – Midőn Izrael népe Egyiptomból kiment, a táborban egy izraelita a másikkal összeveszett, s ez alkalommal az Úr nevét káromolta. Mózes megkérdezte az Urat, mit tevő legyen ez esetben. Isten azonnal felelt a kérdésre, és parancsolta: „Vidd ki a káromlót a táborból és kövezz meg őt az egész nép. Aki káromolja az Úr nevét: halállal haljon meg.”⁶⁸ Így is történt akkor először, később pedig, valahányszor csak valaki Istenét káromolni merészelt.

VI. Büntetések

Amint Isten parancsolta, hogy Mózes a káromkodót büntesse, úgy büntetett ő maga is.

Mózes 4-ik könyvének 16-ik fejezetében olvasható, miképp nyelte el a föld elevenen Kóré, Dátán és Abiront, „és elevenen szállának le a pokolba,” „hogy káromolták az Urat.” Az 1495 embert pedig, kik amazok lázadásában s bűnében részt vettek, a földből előrohanó tűz emészté fel.⁶⁹

⁶⁶ Alvinczi, 82. péld.

⁶⁷ Elmélkedés a káromkodás ... szokásáról. Kalocsán, 1873. 24-ik lapon. – Vö. Csikmegy határozata a káromkodásról 1710-ben. „Közművelődés” 1894. 24-ik számában.

⁶⁸ Lev 24,10–16.

⁶⁹ Szám 6.

Benadad, Szíria királya, Izrael Istene ellen káromkodik s a csatában hadseregének 127 ezer embere vész el.⁷⁰

Szennakerib, az asszírok királya, Rabszacent kiküldi, hogy az élő Istent gyalázza: de csakhamar lakol is érte, mert az Úrnak parancsára a halál angyala 185 ezer embert pusztít el az asszírok táborában.⁷¹

Nikánor övéivel együtt káromolja az Istent; de azt, az Úr segélyével, Makkabeus véresen megbosszulja, mert 27 ezer embert koncol le Nikánor hadseregéből.⁷²

Ezekből az is világos, hogy Isten a káromkodás miatt egész népeket és országokat sújt büntetésekkel, miképp Aranyszájú Szent János mondja: „Káromkodások miatt keletkeznek földindulások, éhség, és döghalál.”⁷³

És azért ugyanazon szent egyik beszédében hallgatóit felszólítja, hogy ha hallják, hogy valaki káromkodik, fussanak hozzá, s tömjék be száját, mint a vész forrását.⁷⁴

Ti gyakran panaszkodtok a rossz termés, kedvezőtlen időjárás, sok nyomor, betegségek, szerencsétlen üzlet, és különféle csapások fölött. De hiszen talán éppen hatalmatokban áll azoknak okát eltávolítani, vagy legalább csökkenteni. Miért nem teszitek azt? – Ott a te szolgád, béresed, cseléded: ott a te gyermekeid. Ne engedd azoknak a káromkodást!

Hogyan óvna Isten a szerencsétlen esektől azon házat, hogyan áldhatná azon nemzetet, hogyan engedhetné valami jólétre felvergődni azon népet, vagy családot, mely őt oly szörnyű s ocsmány káromkodásokkal sértegeti?! – Csodálni lehet, hogy Isten nemzetünket még eddig főnállani engedte, hogy a káromkodások miatt a népek sorából ki nem törülte, s meg nem semmisítette. De félni lehet, hogy megteszi.

Az egyes emberek példáján már elég gyakran mutatta Isten, hogy mibe veszi a káromkodást. Majd azt olvassuk, hogy a káromkodó rögtön elnémult, vagy éppen összerogyott és ugyanazon pillanatban kimúlt; majd azt halljuk, hogy iszonyú görcsök ragadták meg testének minden tagját; majd magunk is látjuk, hogy a káromkodót villám sújtja, vagy szörnyű fájdalmak sajtolják ki torkából a végleheletet.

Egészséges volt F. uram, mint a makk, jól bírta magát E ...-ben. Nem volt kicsapongó, nem hanyagolta el szép családját. Hej de borzasztóan káromkodott! Hiába volt neki a jó intés. – Egyszerre az ajakán csekély bibircs támadt, az néhány nap múlva megkékül, azután kigennyed. Furcsa bibircs ez, nem akar begyógyulni, sőt gennyedtsége lassan terjed, igen is terjed, és már az ajak is rothad. Az alsó ajak után a felső is pirosodik, kékül, gennyed és rothad. Lehullanak az ajkak, a rák marta fel őket. Marja tovább is azok környezetét: már az orr is lehulladozik és minden, mi puhább az arcon, de főképp a nyelve foszlik szét ronda gennyedtségben. Borzasztó látvány. A fogak és az állkapcáknak csontjai rémesen fehérленek elő, mint a kiásott koponyán, a fene már fent a halántékát támadja meg, lent a torok felé harapódzik; a szerencsétlen az átmenők felé nyújtja karjait, de a retentő bűz miatt mindenki elkerüli, saját gyermekei sem bírnak hozzá közeledni. Messzebről is láthatók valának a lepergő nagy könnyek, melyeket a fájdalom és gyötrellem szemeiből facsart. Midőn végre a gége porcos gyűrűi is kilátszottak, nemsokára meghalt, élénk emlékezetben hagyván helységének lakóinál a káromkodás büntetésének borzasztó példáját; mert senki sem kételkedett a fölött, hogy e miatt sújtá Isten oly szörnyűen.

Oh, ha Isten veled hasonlóképpen nem tesz, talán csak azért nem teszi, mert e büntetés káromkodásaidért csekély volna, és reád még sokkal nagyobb bűnhődés várakozik a másik világon? ...

⁷⁰ 1Kir 20.

⁷¹ 2Kir 19.

⁷² 2Makk 8.

⁷³ S. Chrys.; juxta alios: Auth. Ut non luxurientur homines. – Et Gerson. Thom. IV. consid. 4.

⁷⁴ S. Crysost. Homil. 2 ad pop. Antiochen.

Vajha a káromkodók komolyan vennék fontolóra IX. Pius pápa szavait, melyeket 1847-ben január 13-án szentbeszéde közt Róma egyik templomában mondott. „A káromkodók követ dobnak az ég felé, mely visszaestében saját fejüket zúzza össze.”

Szalacs határában 1878. szept. 2-án többi között egy földműves dolgozott, és ott kapta egy kis permeteg eső. E miatt megbosszankodván, káromkodva így szólt társaihoz: „Bárcsak ezen pár csepp eső helyett ugyanannyi villám csapna le!” Alig hangzottak el szavai, az ég megdördült, s egy villámcsapás agyonütötte a földművelőt.⁷⁵

Szent Gergely pápa egy tíz éves gyermekről azt beszéli,⁷⁶ hogy atyja példája szerint káromkodván, egyszer súlyos betegségében látta, hogy a gonosz szellemek közelednek hozzá. Ijedtében atyjának kebelébe rejtőzködött és kiáltozta: „Atyám, atyám! ments meg.” „De mi baj? mit látsz?” kérde az atya. „Szerecsenek közelednek hozzám s el akarnak vinni.” Erre ismét szokása szerint Istent káromolta, de azon pillanatban meg is szűnt élni.

Liguori Szent Alfonz a sok eset közül a következőt beszéli el. Bizonyos ember a feszület előtt menván, Jézust káromolta. Midőn némi idő múlva ugyanazon feszület előtt áthaladt, rögtön összerogyott és szörnyet halt.

Szentmiklós falvában, Belgiumban, egy misszió alkalmánál bizonyos ember sertéseket hajtván, az utcán iszonyúan káromkodott; de íme! megsiklik az úton, elesik, s azon percben egy átmenő szekér kereke fejét átszegi, s a káromkodó rögtön ott hal. Ez esetet maga a nevezetes hithirdető Kerkchove látta és egyik művében leírja.

Az ardenni hegységben 1858-ik év valamely napján a mennydörgés alkalmánál egy ember káromkodik; – ismét mennydörög, s a káromkodóba a villám csap le. Élettelenül rogyott össze az istentelen. Kifüggő fekete nyelve mutatta világosan mindenkinek, hogy mi okból érte a szerencsétlenség.

1847. év február első napjaiban több munkás ült Levaillant Szilvián úr vendéglőjében Goupillières-Renfougères nevű helységben. A munkások egyike inkább szokásból, mint rossz szándékból, valami káromkodó szót mondott, mely miatt a vendéglős azonnal barátságosan megintette. E munkás jól fogadta az intést: de egy ottlevő takács annál istentelenebbül kezdett káromkodni. A vendéglős nyájas figyelmeztetésére is gúnnyal azt felelte: „A te Isteneddel ma vacsorálni akarok.” De e szavak kimondására rögtön, mintha csak villám sújtotta volna, arccal a földre rogyott, és pillanat alatt kiadta lelkét. – Lehetetlen a borzalmat leírni, mely a jelenlevőket elfogta, midőn Isten haragjának e szörnyű következményét látták.⁷⁷

A magyar lapok csak az imént e következő esetről tettek jelentést. Molnár Imre, csatári lakos, már jó ideje adósa volt egy pár forinttal Rác Benjaminnak, ki időközben Csatárról Nagyváradra került. Rác a minap kiment Csatárra, hogy pénzét megkapja. Molnár eleinte hímezett-hámozott és halasztgatásról beszélt, de Rác erélyesen rá szólt, és a törvényt emlegetve, követelte pénzét. Ezért Molnár iszonyú haragra gerjedt, és Rácot megtámadni akarta. Rác látván, hogy ennek fele sem tréfa, az utcára menekült, de Molnár ide is követte, és éktelen káromkodások között köveket kezdett utána dobálni. Rác már futásnak vette a dolgot, de Molnár még mindig követte.

– Megállj kutya, mert megöllek! Hát te akarsz engem csúffá tenni! – és iszonyatos istenkáromlást eresztett ki a száján. De egyszerre elnémult ... szívéhez kapott, és élettelenül terült el a földön. A segítségére siető emberek már csak a holttestét vihették be a házba. – Jó lesz megjegyezni ez ijesztő esetet is, elrettentő például! Az Istennel nem lehet packázni!

Az bárkinek szemébe tűnhetnék, hogy a káromkodó emberek oly gyakran múlnak ki szerencsétlenül. Egyébiránt ez nem csodálandó; mert a boldog kimúlás Istennek különös

⁷⁵ „Magyar Állam” 1878. szept. 7.

⁷⁶ S. Gregor. I. 4. Dialog, c. 18.

⁷⁷ „Memorial de Rouen,” cité par „La voix de la verité.” 1847. du No. d. 17 février.

kegyelme; hogyan részesítse ebben azt, ki őt és szenteit élete folytán annyiszor gyalázatosan káromolta?!

Éppen szénahordás volt, midőn egy 17 vagy 19 éves suhanc a mezőn szénásszekeret rakván, minden legkisebb dologra iszonyúan káromkodott. A falu papja éppen arra sétált úgy alkonyatkor, s a völgyben haladván, hallotta a minden lépten-nyomon megújuló rettenetes káromkodást, a nélkül, hogy a legény látná őt. Amint a pap a völgyből kiérvén, a szekérhez közelebb jutott, így szólítja meg a suhancot: „Ne kísértsd az Istent, édes öcsém! A káromkodó embernek ördög ül a nyelvén, a pokol nyiladozik lába alatt! Ne kísértsd az Istent, édes öcsém!” – A legény elhallgatott; de alig ment kissé tovább a pap, újra megkezdte a káromkodást, melyből aztán, a többi között, a papnak is jól kijutott a magáé. Erre, hogy megmutassa, hogy ő már nem gyerek, hanem derék legény, s így már neki káromkodni is lehet kénye-kedve szerint: a szekér tetején, annak egyik szarvát akarván megcsinálni, annyi szénát talált mérgében villájára venni, hogy midőn feje fölé emelte, az őt hátra rántotta, s a szekérről úgy zuhant le fövel, hogy új káromkodását sem végezhetvén be, azonnal nyakát törte. Öreg apja, ki szintén jelen volt, de fiát kiskorától fogva soha sem tanította Isten félelmére, a pap után futott, ki tüstént visszajött ugyan, de a szerencsétlen káromkodó már nem is pihegett.⁷⁸

Az ilyen példák sorát majdnem a végtelenbe fűzhetném tovább; de figyelmeztetésül elég ennyi is. Te, kedves olvasó, tedd e példákból, és az előbbi oktatásokból, az üdvös következtetést.

VII. Mit tegyünk?

I.

Akadályozzuk minden áron a káromkodást: ezt mondhatom legelőször s általában.

1. *Erre készlet bennünk azon szeretet, mellyel Isten iránt viseltetni tartozunk.* – Avagy lehetséges-e, fölkiált Szent Bernardin, hogy Istennek valódi gyermeke nyugodtan tűrje mennyei atyjának káromlását? lehetséges-e, hogy a boldogságos Szűznek őszinte tisztelője fel ne jajduljon, midőn e szeplőtelen Szűzet oly undok és gyalázatos szitkokkal hallja illetetni?

Megengednéd-e, hogy valaki házadba jővén, azt gyalázza, és sértse, kit te szeretsz és tisztelsz? Mennyivel kevésbé kellene eltűrnöd, hogy ilyesmi az Istennel, vagy a dicsőséges Szűzzel, vagy a szentekkel történjék! Bizonyára nem bírnád jogos haragodat visszatartani, ha látnád, hogy valaki atyádat gúnyolja, avval megvetően bánik s a sárba dobja; hogyan tűrheted tehát, hogy valaki Istenedet, királyodat és atyádat ily gyalázatosan sértse?!⁷⁹

Amily dicséretes az, ha valaki saját személyének megsértését türelmesen elviseli, éppoly kárhozatos volna, ha valaki Isten megsértését, különösen a káromkodás alkalmánál, hallgatva tűrné, mondja Szent Jeromos.⁸⁰ – Sőt Aranyszájú Szent János azt tanácsolja, hogy a káromkodót bizonyára éles szavakkal megróva, és ha szükséges, aggodalom nélkül arcul üsd, s e miatt a törvényszék előtt vádoltatván, feleld, hogy ha illő és szükséges azt megbüntetni, ki fejedelmét gúnyolja, bizonyára még szükségesebb azt megfenyíteni, ki magát az Istent gyalázza.⁸¹

⁷⁸ Alvinczi, 63. péld. – Vö. Viszolaicszky K. Isten ujjá. Pest, 1868. Isten II par. 13. lap.

⁷⁹ S. Bernardinus Serm. 41.

⁸⁰ S. Hieron. Ep. et S. Joan. Chrys. Imperf. hom. 7 in Matth.

⁸¹ S. Jo. Chrys. Ad pop. Antioch. hom. 1.

Regisz Szent Ferenc valóban úgy is tett: Aranyszájú Szent János tanácsa szerint egy káromkodót arcul ütött, s a bűnös jó szívvel fogadta ez intést, beismerte vétségét. Mindazáltal e példának utánzását nem merném tanácsolni; az atya és az anya házbeliei irányában néha ily eljárást követhet, de különben nagy kellemetlenségeket támasztana a mostani időben.

A fentemlített eljárással ellenkező gyakran éppen oly üdvös eredményű lehet. – Belgiumnak Namúr nevű városában, hol az úgynevezett iskolatestvérek kezelik az elemi iskolákat, egy 10–12 éves gyermek igen megható bizonyítékát adta nemes lelkületének és istenfélelmének. Egykor ugyanis valamivel később jött haza az iskolából: atyja ezért igen szidta, sőt e közben Istent is káromolta. A szegény gyermek elborzadva, hogy ily iszonyú káromkodásra adott okot, térdre esett atyja előtt, és nyájas hangon e szavakat mondta: „Üssön agyon, édes atyám, csak ne káromkodjék!” Az apa bámulattal némult el azon rémület fölött, melyet gyermekében a káromkodás hallása előidézett, meg is jegyezte magának ez esetet, s ezentúl minden kitelhető módon tartózkodott a káromkodástól.

De azt semmi esetre se feledd el, hogy midőn káromkodást hallasz, Isten nézi, hogy mit teszesz. S ha emberi tekintetből és álszégyenkezésből akkor sem szólasz semmit, midőn felszólalásod valamit használhatna, kétségkívül megérdemled, hogy egykor a legválságosabb pillanatban az Úr is szégyenelje, téged magáénak vallani. – Bátorításodul szolgáljon e gyermek példája.

Egy korcsmárosnak a leánykája következő módon jobbított meg bizonyos káromkodó embert. A leányka, mint történni szokott, a korcsmában megforduló vendégekhez sokszor odasimult, kivált ha kissé enyelegtek vele; de egy káromkodó embertől mindig idegenkedett, és bizonyos alkalommal édes anyját kérdezte: vajon az a rossz ember, ki annyit káromkodik, szokta-e a Miatyánkot imádkozni? „Biz én nem tudom, édes gyermekem,” felelé az anya. „Majd megkérdem én,” monda most a leányka, s ott termett a káromkodó ember mellett, mondván: „Ugyan szokott-e maga, bácsi, imádkozni?” – „Már hogy ne imádkoznám?” felelé csodálkozva az ember. „Igen, de mit szokott imádkozni?” „Hát a Miatyánkot, Üdvözlétet, Hiszekegyet stb.” viszonzá a káromkodó. „Úgy? mondá most ártatlan bosszankodással a kis térítő; „hanem mikor a Miatyánkot imádkozza, akkor az Istent atyjának mondja: de én nem hiszem ám, hogy maga az Istent igazán atyjának tartja, mikor őt annyit káromolja: minek imádkozza hát a Miatyánkot, mikor az első szóban is mindjárt hazudik!?” – Az ember elvörösödött, egy szót sem szólott, de nem is káromkodott többé.⁸²

Ily üdvös eredménnyel jutalmazza Isten a káromkodás elleni bátor felszólalást.

Egyébiránt magunknak is használunk, ha a káromkodást minden módon akadályozzuk. – Nem lehet, hogy Isten malasztokkal el ne árássa azt, ki megbántását nemeslelkű elszántsággal akadályozza, ki felebarátitól a legszörnyűbb bünt távol tartani törekszik, s őket a vész örvényétől visszavonja. Lehetetlen, hogy Isten az ő érdekében tanúsított buzgóságot nagy áldásokkal ne viszonozza, ki a pohár vizet sem hagyja jutalom nélkül, melyet a szegénynek nyújtottunk.

Ha azon éjjel, melyről a szentírás jelenti, hogy a zsidók Üdvözítőnknek szemeit bekötötték, arcát verték, és megpökdösték, hozzá lépünk, s arcát tisztelettel letöröljük; e szép és nemes tettünkért, bizonyára Isten előtt a legnagyobb jutalomra lettünk volna érdemesekké; – azonban még többet teszünk most, ha intéseink, kéréseink, és megrovásaink által Isten szent nevét a káromkodások undokságaitól megóvjuk: mily dicső lesz jutalmunk!

1883-ban gróf Sigray Fülöp végrendeletében meghagyta; „Az esztelen káromkodás legnagyobb hibája lévén szegény magyar népünknek, ezer forintot köteles örökösöm a szombathelyi káptalannál letenni, melynek évi kamatjából a legjámborabb, legjózanabb,

⁸² Alvinczi, 80 péld.

istenfélő, s *nem káromkodó* paraszt legény tisztességes és teljes öltözéket kapjon.” („Magyar Állam” 1883., 332. sz.)

2. *Az egyház java, s a társadalom jóléte is követeli, hogy a káromkodást minden úton és módon akadályozzuk.* – Jóformán semmi és senki sem veszélyezteti annyira a közjólétet, mint a káromkodók, mert amely nemzetnél ily bűnmerényletek nyilvánosan, szabadon, és büntetlenül követtetnek el, az egész nemzet lesz Isten előtt felelőssé.

A számos csapás, mely a népet éri, kétségtelenül e bűnnek fenyegetése, mondja a tridenti szent zsinat katekizmusa; azért figyelmeztetni kell erre a híveket, hogy üdvös félelemtől áthatva, legnagyobb gonddal kerüljék a vétségek e nemét.⁸³ – Hasonlóképpen nyilatkozik III. Gyula pápa azon bullájában, melyben szigorú büntetéseket szab az istentelen káromkodókra, és habozás nélkül kimondja, hogy ezek okai azon nyomornak, mely reánk nehezedik.⁸⁴ Így szól Szent Bernardin, így Aranyszájú Szent János, így a tudós Gerson és mások.

A többi közül idézem Aranyszájú Szent János eme szavait: „Nem kétlem, emlékeztek még rá, hogy rövid idő előtt arra kértelek, hogy e város káromkodóit büntessétek és szigorúan fenysétek azokat, kik nem félnek az Urat oly méltatlanul bántalmazni: ha megtettétek volna, amire kértelek, nem szenvednők azon nyomort, mely alatt most nyögünk. A bűntényt egynéhányan követték el, és büntetését íme mindnyájan érezzük. Ama vétkesek miatt nekünk is kell siránkoznunk: szenvedjük a büntetést, melyet ők érdemeltek. Én nem szüntem meg kiáltani: büntessétek az istentelen káromlóknak dühét! Ha avval semmit sem gondoltok, a várost a legnagyobb szerencsétlenségbe döntitek. Ezt előre mondtam, és bekövetkezett.”⁸⁵

S ennek úgy is kell lennie, hogy a nyilvános vétségek büntetését az egész társadalom érezze. – A társadalom erkölcsi személy, melynek saját élete és ténykedése vagyon; s ez erkölcsi személy, a társadalom, mint olyan, véthet és érdemelhet, közerkölcsösség által emelkedhetik, vagy nyilvánosan túrt büntények által süllyedhet. Szóval: vannak társadalmi erények, s a társadalomnak lehetnek bűnei: következőleg kell oly jutalmazásnak és büntetésnek is léteznie, mely az egész társadalmat érje. Ez a józan észnek következtetése.

De továbbá, ha azon büntényeket, melyeket a társadalom elnéz, melyeket hallgatásával helyesel, s ez által magáévá tesz, Isten e világon nem büntetné, mint társadalmi büntények, teljesen büntetlenek maradnának, (mi Isten igazságosságával ellenkezik), mert a másik világon nem fog az emberi társadalom ily alakban fönnállani.

Végre, minthogy a nyilvános s általános bünténynek a társadalom tagjainak elnézését föltételezik, és csakis így léphetnek a nyilvánosság elé: a társadalom tagjaira egyetemlegesen háramlik a felelősség. A társadalom, érdekeire nézve, tagjaival oly szoros viszonyban áll, mint amilyenben van az ember saját tagjaival. – Valamint tehát az egész embernek kell bűnhődnie, ha beleegyezésével csak keze is sérté a fejedelmet; úgy kell az egész társadalomnak Isten csapásai ostorát szenvednie, ha egyes tagjainak undok káromkodásait elnézi, s hallgatag megengedi.⁸⁶

A szeretet és tisztelet, mellyel Isten iránt kell viseltetnünk, saját lelki és anyagi hasznunk, a közjólét, a nemzet java és üdve követeli tehát, hogy minden erőből, intéssel és dorgálással, paranccsal és büntetéssel, akadályozzuk a káromkodást.”⁸⁷

Természetes, hogy a szülők legtöbbet tehetnek a káromkodás megszüntetés ügyében, s azért Szent Bernardin azt mondja, hogy a szülők a legnagyobb vétket követik el, ha gyermekeiknél és házbelleiknél a káromkodást eltűrik, ha azt szokásukká lenni engedik.

⁸³ Catech. Conc Trid II. praecept.

⁸⁴ Bull. 23. Jul. III.

⁸⁵ S. Jo. Chrys. Hom. 2. ad. pop. Antioch.

⁸⁶ Vö. D. Thom. Summ. I. 2, q 21, a 3.

⁸⁷ Vö. Concil Later. sub Leone X. sess 9.

Mint hogy már az apostol is monda: „Halálra méltók nemcsak, kik azokat cselekszik, de még a cselekvőkkel egyetértők is.”⁸⁸

Senki sem bír a gyermekek fölött oly hatalommal, senki sem gyakorol rájuk oly mélyen ható befolyást, senki sem férhet szívékhöz s eszükhöz oly könnyen, mint a szülők. Ők kötelesek tehát fölöttük örködni, hogy a káromkodás rettentő bűne által vesztükbe ne rohanjanak, s az emberiség átkává ne váljanak. – Ha komoly intés, vagy feddés már nem használ, bámulandó sokat használhat a vessző.

Mit a szülőkről mondtam, ugyanaz áll a háziurakról, gazdákról, mesterekről, és mindennemű elüljárókról. Mert hisz a szentírás nagyon világosan mondja; „Ha ki pedig övéire és főképp háznépére gondot nem visel, a hitet megtagadta, és a hitelennél alábbvaló.”⁸⁹ – Másrészt Szent Bernardin ezekre nézve a megjegyzést teszi: „Én bizonyos vagyok róla, hogy e háziurak anyagi ügyeiknek felvirágoztatására alkalmasabb eszközt nem használhatnak, mint ha arról gondoskodnak, hogy alattvalóik Istent káromkodás által meg ne sértsék. Ha ők Isten tiszteletét így óvnák, kétségkívül még inkább óvna és sikeresítené Ő viszont az ő ügyeiket. Csekély birtoka volt bizonyos földesúrnak, midőn gazdálkodni kezdett; időjártával azonban oly karba helyezte magát, hogy az országnak majdnem első földbirtokosai közé tartozott, pedig senki sem mondhatta róla, mintha valami igazságtalan szerzemény is ragadt volna birtokához. E mellett háza híres volt a vendégszeretetről, s a szegény is mindig számíthatott nála gyámolításra. Ékesebb korában azt kérdezték tőle jó barátai: vajon micsoda gazdasági fölveket követett birtokának kezelésében, hogy ily mesésen meggyarapodott. „Nekem, barátim, felelé az öreg úr, egy titkos elvem volt a gazdálkodás körül: de az oly egyszerű, hogy sokan tán ki is nevetnek miatta; pedig én mégis ezen egy elv követésének tulajdonítom, hogy vagyonom ennyire megszorodott. Talán magam sem hinném, ha nem tapasztaltam volna! Ezen elv követése abból állt; hogy birtokomon a káromkodó tisztet vagy cselédet nem tűrtem! De kérditek talán: micsoda káros összeköttetése van a káromkodásnak a gazdasággal? Sok, barátim! igen sok. Tudtam, hogy földesurak jószágaiban legtöbb helyen több megy félre, mint az uraság erszényébe. Ez természetes, hogy a tiszték és cselédek lelkiismeretlenségéből ered; – de azt is tudtam, hogy valamint a dajka a gyermeket énekléssel, úgy az ördög az emberek lelkiismeretét káromkodással szokta elaltatni. Ha a lelkiismeret már egyszer alszik: könnyen belopódzik a szívbe a csalás, lopás, hazugság, képmutatás. Sok ember bír ilyen elaltatott lelkiismerettel, ha nem káromkodik is: de az is bizonyos, hogy a káromkodó ember mind ilyenekkel bír. Ezért tettem föl magamban, hogy birtokomon nem tűrök káromkodó tisztet vagy cselédet. Ezen elvemet azonban nem nyilatkoztattam ki előttük, hanem sokszor ott is megfordultam, ahol nem is gondolták, s akit egyszer káromkodni hallottam, azon a legelső alkalommal túladtam. Ők nem is tudták, miért elégeltem meg szolgálatukat: de én szigorúan ragaszkodtam ezen elvemhez, és néhány év múlva csupán oly tisztém és cselédeim voltak, kik soha sem káromkodtak: szeretném is látni azt az embert, ki ezek közül valamelyikére hűtlenséget tudna bebizonyítani; míg ellenben ... hogyan lehetne embernek hűséget, háladatosságot várnia a káromkodótól, ki Isten iránt oly hűtelen és háladatlan.”⁹⁰

A szülők és a többi elüljárók szent kötelessége a dolgot erősen megragadni, s a káromkodást minden kitelhető erejükből akadályozni, mert csak ezek erélyes eljárása tartóztathatja fel azon szörnyű vétek áramlatát, melynek mindnyájan áldozatává leszünk,

⁸⁸ Róm 1,32.

⁸⁹ 1Tim 5, 8. – Vö. S. Bernardinus, Sermon. 41. „Participes sunt blasphemiae praelati et animarum rectores, qui in correptione hujus sceleris sunt negligentes. Judaeis sunt deteriores, qui, audita blasphemia, lapidabant blasphematores, etc.”

⁹⁰ Alvinczi, 529. péld.

mely jólétünket s nemzetünket a végenyészet hullámaiba sodorja. – Ezt felelem először a cikk homlokán álló kérdésre.

II.

De mit tegyen az, ki a káromkodásról le akar szokni?

Őszintén bevallom, hogy erre már nehezebb a felelet, mert a káromkodónak külön természete szerint, különböző eszköz, vagyis fogás lehet eredményesebb. Valamit azonban mégis mondok, nehogy azt véld, hogy kerülöm a feleletet.

1. Tegyük fel, hogy a fejedelem Isten szent nevét a megbecstelenítéstől, és népét a folytonos csapásoktól megóvni óhajtván, szent buzgalmában azt határozná, hogy minden káromkodásért egy forintot kell fizetni büntetésül a szegények pénztárába. Ha egyszersmind tudnád, hogy a fejedelem e dologban kérlelhetetlen, és nagyon hű kémekkel bír, kik a káromkodókra szerfölött ügyelnek: hej mily gyorsan leszoknád a káromkodást! Ha a héten vagy tízszer rajtakaptak volna, és tíz forintot kellett volna fizetned, tudom, hogy óvatosabbá lennél, és minden reggel föltennéd magadban, hogy legalább mások előtt tartózkodni fogsz a káromkodástól, ha pedig valami fölingerelne, inkább a nyelvedet harapnád, mint hogy káromkodó szót mondanál. – Látod, mit tennél a forint miatt, az anyagi károsodás félelméből!

Azon gondolat, hogy káromkodásodat a fejedelem megtudja, azon félelem, hogy büntetést kell fizetned, óvatossá tenne, a káromkodás leszokására bírna, nyelved fékezésére készítetne; s azon gondolat, hogy káromkodásodat a fönséges Isten megtudja, ki előtt semmit sem lehet elrejtetni, azon gondolat, hogy káromkodásod által a mennyei boldogságot elveszíted; hogy a pokol örökké tartó iszonyú kínjait hárítod magadra, ez nem indít a káromkodás elhagyására?! Nem több neked a forintról a szentírásnak ama borzasztó szava: „Átkozottak lesznek, akik megvetnek téged, Uram, és elkárhoznak mind, akik káromolnak!”⁹¹

Evvel azt akarom mondani, hogy a káromkodás leszokását nagyon elő fogja segíteni az, ha gyakran megfontolod, mily szörnyű kárt okoz neked e véték.

2. Szent Ágoston azonban még más eszközt is ajánl e célra. – Ha az igaz, mondja ő, mit Szent Jakab apostol megírt, hogy a nyelvet senki sem fékezhetsz s szelídítheti meg;⁹² kétségbeesség-e javulása fölött a szitkozódó, a rágalmozó, az esküdöző és káromkodó? Távolról sem. Mert ha az ember azt egymaga nem is teheti, megsegíti az, ki fölöttünk és mindenünk fölött uralkodik; Istenhez kell tehát folyamodnod, azt kell alázatosan kérned, hogy nyelved megfékezésében segítsen, hogy azt kormányozza.

Nézd csak az apostolokat. Ezek nyelve is eleinte meglehetősen hajlandó volt a rosszra s átkozódásra,⁹³ leginkább pedig Péter esküdözve s átkozódva megtagadja Urát. S ugyanezen apostolok később csak Isten dicsőségét hirdetik, nyelvük mit sem tud már többé a szitkozódásról s átkozódásról. Honnét e gyors változás?⁹⁴ Ez buzgó s állhatatos imáiknak eredménye. Jeruzsálemben együtt ültek, Istenhez fohászkodtak, és tőle várták az erősítést. „Mindnyájan állhatatosak valának egy akarattal az imádságban.”⁹⁵ S a kívánt erősítést meg is nyerték. – Hasonlóképpen, ha a káromló nyelv helyett olyat akarsz, mely egyedül Isten dicsőítésére felhevüljön, minden reggel forró imában kell az Úrhoz könyörögnöd, hogy segedelmével erősítsen, és föl kell magadban tenned, hogy rossz szokásod abbahagyására teljes erődből fogsz törekedni.

⁹¹ Tób 13,16.

⁹² Jak 3,8.

⁹³ Lk 9,54.

⁹⁴ Hunolt, S. J. i. m. VIII. 70. Pr. II. Th.

⁹⁵ ApCsel 1,14.

3. De még valamit tehetsz, ha komolyan akarsz a káromkodásról leszokni. Önmagadra minden káromkodásért valami büntetést is szabhatsz.⁹⁶ Föltehetnéd magadban, hogy valahányszor káromkodásba törtél ki, a szegénynek néhány krajcárt adsz.

Ah, de hiszen én is szegény vagyok, feleli talán valaki, hol veszem én a pénzt? magamnak sincs mindig krajcárom; s otthon a sok gyermek! – Jól van hát, mondok én egyebet. Tedd föl magadban, hogy valahányszor káromkodol, annyi héten át nem nyúlsz szeszes italhoz, vagy azon napon nem vacsorálsz, vagy egy-két napon át nem dohányozol, vagy este a rózsafüzért elimádkozod, stb. Gyakorold ezt állhatatosan, és meglátod, hogy szerencsétlen szokásodtól Isten segítségével megmenekülsz.

Egy közlegény,⁹⁷ kinek szíve még nem volt egészen megromolva, azonban a káromkodás utálatos vétke már szinte szokásává vált, egyszer azon szerencsés helyzetbe jött, hogy bizonyos lelkiatya a káromkodás gonosz voltát neki szívrehatólag magyarázván, azt vele jóformán megutáltatta. De ez nem volt elég arra, hogy a káromkodást elhagyja. A gonosz szokás annyira gyökeret ver az emberben, hogy azt külső és pedig gyakran csak erőszakos eszközökkel lehet kiirtani, s még így sem mindig. Erre nézve a katona kérte a lelkiatyát, mondaná meg neki, mitévő legyen, hogy a veszedelmes szokást magából kiirthassa. A pap azt tanácsolta, sőt lelkiatyaképpen parancsolta neki: hogy ezentúl valahányszor káromkodni talál, mindannyiszor rögtön essék térdre, és csókolja meg a földet; mert illő, hogy az ember az Isten ellen szegülő kevélységért, mi a káromkodásban rejlik, rögtön ily maga megalázásával lakoljon. Ez kissé nehéz penitencia volt a katonának, de minthogy, amint mondám, szíve még nem volt egészen megromolva, átlátta, hogy e penitencia, noha nehéz, méltó és igazságos. Tehát rászánta magát, és katonatársai előtt sem röstellte minden káromkodása után a földet megcsókolni. Ezért természetesen sokszor kinevették őt, és különösen egyik földijétől kellett legtöbb gúnyt hallania, ki tudván, hogy miért csókolja ez a földet, elnevezte őt Isten bolondjának. De a katona állhatatos maradt, és csakhamar tapasztalta, hogy minél tovább gyakorolja ezt, annál ritkábban káromkodik, s így annál ritkábban is kell a büntetést gyakorolnia.

A háború kiütött: csata alkalmával, egyszer a mi katonánknak nem sült el a puskája (mert a zavarban a gyújtót nem tette a maga helyére), s elkáromkodta magát. De rögtön megemlékezvén penitenciájáról, térdre esett, és megcsókolta a földet. E pillanatban egy golyó süvöltött el fölötte, s éppen a háta mögött álló földijének mellébe fúródott, ki azonnal szörnyet is halt. Katonánkat úgy meghatotta ez esemény, hogy soha sem kellett többé a földet megcsókolnia, mert soha sem káromkodott többé, de annál gyakrabban elmondta később e történetét.⁹⁸

A *káromkodás* ellen egy igen hasznos egylet alakult „Egyetértés” címmel Székesfehérvárott Trummer Sándor vendéglősnél. Minden káromkodás után 1–1 krt fizetnek a tagok. Az így beszédett pénz jótékony célra fordítatik, („Veszpr. Közlöny” 1885. 52-ik sz.)

4. Végre hathatós eszköz gyanánt ajánlom, hogy ha lakóhelyeden társulat alakul a káromkodás ellen, a társulat tagjává légy.

IV. Pius pápa dicsérettel halmozta el az ilyen társulatok buzgólkodását, és búcsúkat engedélyezett tagjainak.⁹⁹

⁹⁶ Vö. Aguilera Emm. S. J. Prov. Siculae Soc. Jes. ortus etc. Panormi. 1737. pg. 165.

⁹⁷ Pannequin, De divino amore. – Alvinczi, 9. péld.

⁹⁸ Vö. e könyvet is: „Hét szent beszéd a töredelmességről és káromkodásról”. Közzétette P. E. [Pánthy Endre] Egerben. 1856.” Három beszéd a káromkodásról szól.

⁹⁹ 1. Teljes búcsú újév napján, azon társulati tagoknak, kik a társulat miséjén jelen vannak.

2. 10 évi búcsú a hó első vasárnapján, azon tagnak, ki a társulat miséjén jelen van.

3. 100 napi búcsú, azon tagnak, ki valamely káromkodót megint.

4. 100 napi búcsú a szónokoknak, valahányszor másokat a káromkodásról lebeszélni törekednek, vagy e társulatba való belépésre serkentenek.

Ugyanezt tette VIII. Kelemen pápa is.

Az apostoli szentszék 1840-ben szintén egy imatársulatnak búcsúkat engedélyezett, mely Rómában a káromkodás és átkozódás ellen alakult. Főszabályai ezek valának.

1. Minden társulati tag erősen fölteszi magában, hogy soha sem fog káromkodni, vagy átkozódni.

2. Azok, kik mások fölött valami tekintéllyel bírnak, mint a szülők, elüljárók, mesterek, arra határozzák magukat, hogy alattvalóiknál a káromkodást, és átkozódást akadályozni fogják.

3. Azok, kik a káromkodókat hallgatásra nem kényszeríthetik, arra fognak törekedni, hogy e bűnért legalább némiképp eleget tegyenek, s a káromkodás hallatára szívből e szavaikat fogják magukban mondani: „*Dicsőség Istennek! legyen áldott Istennek szent neve!*”

4. Minden társulati tag naponkint egy *Miatyánk*-ot s egy *Üdvözet*-et fog imádkozni a káromkodók megtéréseért.

XVI. Gergely pápa e társulatot újonnan megerősítette, s a tagoknak teljes és különböző más búcsúkat¹⁰⁰ engedélyezett.

Ily társulatokat IX. Pius hasonló kegyben részesítette.

A nemzet jólétét és boldogságát szíven viselő buzgóság hazánkban is alapított Pannonhalmán¹⁰¹ a káromkodás ellen egyesületet. Tájékoztatás végett ideiktatom ennek szabályzatát, melyet 1876-ik év mindszent havának 24-ik napján a főpát, Krizosztom, főpásztori áldás kíséretében, jóváhagyott és megerősített. – Íme szabályzata!

Isten szent neve védőinek egyesülete, a rút káromkodás ellen

1. Ezen ima-egyesületnek célja: megengesztelni a fölséges Istent; eleget tenni a szentséges név ellen elkövetett rút káromkodásokért; és kiirtani ezen esztelen, vakmerő, háladatlanúságot tanúsító, a legszentebb ellen lázadó, lelki romlást okozó, kárhozatos, és iszonyú nagy bűnt, mely a magyarnak nemzeti bűne.

2. Ezen egyesület az imádandó teljes Szentháromság egy Istennek, Jézus és Mária drága neveiknek van szentelve; valamint Szent István király és Szent Márton püspök pártfogása alá helyezve. Főünnepe Szentháromság vasárnapja; másod ünnepei: Jézus és Mária névnapjai, valamint Szent István és Szent Márton emléknapjai.

3. Tagja lehet ezen ima-egyesületnek minden római keresztény katolikus hívő, ha nevét beírattja a Pannonhalmán (u. p. Győr-Szent-Márton) létező főtársulatba, vagy a másutt fennálló fiókegyletekbe.

4. Minden egyesületi tag naponkint e jó szándékot s erős föltételt ébreszti föl magában: „Szentháromság egy Isten, felajánlom minden gondolatomat, szavamat és cselekedetemet a te nagyobb dicsőségedre; s erősen fölteszem, hogy ma, valamint egész életemben, egy káromló vagy átkozódó szót sem fogok kimondani. – Istennek anyyala, ki őrzöm vagy, világosíts meg, oltalmaz, vezess, és igazgass engem, ki mennyei jóakarattól reád vagyok bízva. Amen.” (100 napi búcsú.) – „Szent István és Szent Márton, könyörögjetez érettem!”

¹⁰⁰ 1. Minden tagnak teljes búcsút egyszer a hónapban, tetszés szerinti napon, ha meggyónik, a szentáldozáshoz járul, s a pápa szándékára imádkozik.

2. Minden tagnak teljes búcsút halála óráján, ha bűneit megbánja, s Jézus szent nevét legalább szívből segítségül hívja.

3. 100 napi búcsút minden jó cselekedetért és imáért, melyet a társulat céljára följánlott.

4. 300 napi búcsút, ha a káromkodók megtéréseért hetenkint egyszer a társulat templomában 5 Miatyánkot és 5 Üdvözetet imádkozik.

¹⁰¹ Ha jól emlékszem Szabadkán is alakult ily egyesület. Bizonyos, hogy volt Fertő-Széplakon, Német-Peresztoghen (Sop. m.), Tataházán (Bács m.), Bogyoszlón (Rábaköz), Szillben (Rbk.). – Sajnálom, hogy más hely még nem jutott tudomásomra.

5. Azok, kik mások fölött hatalommal bírnak, mint p. o. a szülők, elüljárók stb. szép szóval, ha kell fenytéssel, és tekintélyük hatásos befolyásával fogják akadályozni, nehogy alattvalóik Istennek szent nevét káromolják. Sőt minden egyesületi tag is, a szent szeretet szellemében, intéssel, kéréssel, szóval tőle kitelhetőleg fogja másokban akadályozni e rüt vétet; ha másképp nem lehet, legalább imádkozik, midőn káromlást kénytelen hallani, mondván: „Dicsértessék mindörökké az édes Jézus neve, és szűz Máriáé!” vagy: „Áldott legyen az Úr neve!” vagy: „Szent az ő neve.”

6. Ha az egyesületi tag káromkodásra kísértetik, nem szól semmit, hanem hallgat, és magában buzgón imádkozik, míg a kísértés meg nem szűnik, például így: „Szent, szent, szent a seregek Ura, Istene; teljes a föld az ő dicsőségével! Dicsőség az Atyának; dicsőség a Fiúnak; dicsőség a Szentléleknek!” (100 napi búcsú). Vagy: „Szelíd s alázatos szívű Jézus, tedd az én szívemet a tiedhez hasonlóvá!” (300 napi búcsú). Vagy: „Édes szíve Máriának, légy menedékem!” (300 napi búcsú). Vagy: „Jézus, Mária, segítsetek!” (25 napi búcsú).

7. Ezen ima-egyesület feladatának létesítésére, valamint a lelki kincsekben való részesülésre, okvetlenül szükséges, hogy minden társulati tag naponként imádkozzék: 1 Miatyánkot, 1 Üdvözlégyet s egyszer „Dicsőség Atyának és Fiúnak és Szentléleknek, miképpen kezdetben vala, és most és mindenkor és örökön örökké. Amen.” Ha olvasni tud, mondja el naponként e fohászt is: „Üdvözítöm szentséges arca, tisztellek, imádlak és megkövetlek mindazon bántalmak- és káromkodásokért, melyekkel a bűnösök téged illetnek.” – Ajánlhatik végre, hogy minden tag mondja el vasárnapon az általános megkövetést; minden hónap utolsó vasárnapján pedig ezen megkövető ima nyilvánosan a szentegyházban mondassék el kiengesztelésül, s elégtételül azon káromló bántalmakért, melyek az elmúlt hónapban Istennek szent fölsége ellen elkövetettek. Ezen megkövető ima a következő:

Általános megkövetés az év minden vasárnapjára. „Imálandó teljes Szentháromság egy Isten, ki legfőbb Ura vagy teremtményeidnek; íme, szent angyalaiddal együtt, kik isteni fönségedet rettegetve imádják, leborulunk legszentebb színed előtt, hogy alázatos szívünk töredelmes érzetében megkövessünk mindazon iszonyú bántalmak- s éktelen káromkodásokért, melyekkel szentséges nevedet azok illetik, kiket határtalan jótéteményeiddel elárasztasz, és kiknek azért szüntelen magasztalniuk kellene szent nevedet, és áldaniuk jóságos szeretetedet. Ha a kárhozottakátkozzák szent nevedet, nem lehet csodálni; de hogy az emberek, kiket saját képedre és hasonlatosságodra teremtettél, drága szent véreddel megváltottál, s az örök boldogságra meghívtál, – hogy ezen emberek az irgalom és szeretet Istenét káromolják, ez oly nagy vétet, mely megérdemelné, hogy igazságos ítéleted eltörölje a föld színéről azon nemzetet, mely ily hálátlanokat rejt magában.

Oh kegyes Isten! ne bánjál velünk nagy bűneink érdeme szerint, hanem engeszteljen meg az Úr Jézusnak szeretettől áradozó szentséges Szíve, engeszteljen meg a boldogságos és szeplőtlen szűz Máriának anyai szeretete, engeszteljen meg az égben és a földön élő szenteidnek dicsérete, kik könnyeikkel, sőt vérükkel is örömet lemosnák az iszonyú bántalmakat. Bocsáss meg azért, irgalomnak Istene, bocsáss meg, és könyörülj rajtunk végtelen jóságod szerint. Mi áldani, dicsérni, és magasztalni fogjuk azon imálandó szent nevet, melyre meghajol minden térd a mennyben, a földön, és a föld alatt: azon drága szent nevet, melyben egyedül van üdvösségünk; azon édes szent nevet, mely áldott minden más név fölött! Némuljon el inkább nyelvünk, semhogy megbántsa Isten nevét, és ne hirdesse e szentséges név nagy dicséretét!

Istenünk, Urunk s Atyánk! teljes bizalommal kérünk, add kegyelmedet, hogy a káromkodás nagy bűnét kiirtván, az anyaszentegyház igaz hitében állhatatosan

megmaradjunk, és téged mindenek fölött szeretni soha meg ne szűnjünk. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.”¹⁰²

Utószó

Bizonyos előkelő ember Szent Jeromos jelenlétében Istent káromolni merészelt, s még rossz néven vette, hogy a szent férfiú ezért derekasan megróvta. Ekkor Jeromos így szólt: „Az ebek is ugatnak, ha valaki urukat bántja: és te azt kívánod, hogy Isten mellett föl ne szólaljak? Hogyan hallgassak, midőn valaki Isten szent nevét káromolja? Isten mentsen! Meghalni tudok, de ilyenkor hallgatni nem!”

Hány elüljáró, gazda, szülő hallgatja alattvalójának, cselédjének, gyermekének káromkodását egykedvűleg!

Mennyire kitesz az ilyeneken a gazdája házáat ugatással védelmező eb is! Én, szent Jeromossal tartván, nem hallgathattam.

A. M. D. G.

---

¹⁰² Vö. „Társulati Értesítő” 1868. 2. sz. Bartakovics Béla egri érseknek a káromkodás elleni egyletről szóló körlevele. – Ugyanott erről a tárgyról egy névtelen cikk is.